



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

## ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

### ΤΜΗΜΑ V

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 12 Φεβρουαρίου 2015, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Δημήτριος Πέππας και Βασιλική Σοφιανού (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Χριστίνα Κούνα και Άννα Παπαπαναγιώτου, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

**Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας:** Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Κωνσταντίνος Τόλης, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

**Γραμματέας:** Μαρία Λήμνιαλη, Γραμματέας του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από ... 2013 (Α.Β.Δ. .../... 2013) έφεση του ... του ..., κατοίκου ... (οδός ...), ο οποίος παραστάθηκε δια της πληρεξουσίας του δικηγόρου ... (Α.Μ./Δ.Σ.Α. ...).

**Κατά** του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός των Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου. Και

**Κατά** α) της «.../22 Μαΐου 2013/... Αποφάσεως του Γενικού Επιτελείου Στρατού (Γ.Ε.Σ.)/Διεύθυνση Οικονομικού/3α», β) «...14-10-2013

καταλογιστικής πράξεως του ΓΕΣ, Διεύθυνση Οικονομικού 3α» και γ) κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης, προγενέστερης ή μεταγενέστερης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε :

Την πληρεξουσία δικηγόρο του εκκαλούντος, η οποία ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την εν μέρει παραδοχή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα**

**Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο**

**Αποφάσισε τα εξής:**

**I.** Με την υπό κρίση έφεση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το από 13.2.2015 υπόμνημα, ο εκκαλών, Λοχαγός Υγειονομικού Ιατρών (ΥΙ) ε.α., ζητεί την ακύρωση α) της .../22.5.2013 πράξης της Διεύθυνσης ... του Γενικού Επιτελείου Στρατού (εκ παραδρομής αναγράφεται στο δικόγραφο της Διεύθυνσης Οικονομικού/3α του Γενικού Επιτελείου Στρατού), με την οποία προσδιορίστηκε ο υπολειπόμενος χρόνος υποχρεωτικής παραμονής του στο στράτευμα, β) της ...14.10.2013 (και όχι της εκ παραδρομής αναγραφόμενης στο δικόγραφο ... 14.10.2013) πράξης του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (Διεύθυνση ...), με την οποία καταλογίστηκε σε βάρος του ποσό 179.048,90 ευρώ, ως αποζημίωση του Ελληνικού Δημοσίου λόγω παραίτησής

του από τις ένοπλες δυνάμεις πριν από τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου χρόνου υποχρεωτικής παραμονής σ' αυτές και γ) κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης, προγενέστερης ή μεταγενέστερης. Η ένδικη έφεση, κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ...22.5.2013 πράξης είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, καθόσον η πράξη αυτή, που εκδίδεται στο πλαίσιο της διαδικασίας του διοικητικού καταλογισμού, είναι προπαρασκευαστική της έκδοσης της καταλογιστικής πράξης και στερείται εκτελεστότητας. Ομοίως απορριπτέα είναι η έφεση και κατά το μέρος που στρέφεται κατά κάθε άλλης συναφούς προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης, ως αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης. Κατά τα λοιπά, η υπό κρίση έφεση, για την οποία καταβλήθηκε το προσήκον παράβολο (με το ... διπλότυπο είσπραξης τύπου Α' της Δ.Ο.Υ. ...), έχει ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα και, επομένως, πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητά της.

II. Στο άρθρο 64 του ν.δ/τος 1400/1973 «Περί καταστάσεων των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων» (Α' 114), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3257/2004 (Α' 143), ορίζεται, στην παρ. 1, ότι: «Οι απόφοιτοι από τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.) και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) αξιωματικοί αναλαμβάνουν από την ονομασία τους ως Ανθυπολοχαγών, Σημαιοφόρων ή Ανθυποσμηναγών υποχρέωση παραμονής στις Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) για χρόνο διπλάσιο των ετών φοίτησής τους, όπως αυτά καθορίζονται από τους Οργανισμούς των Α.Σ.Ε.Ι. και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.)», στην παρ. 7, ότι: «Αξιωματικοί του υγειονομικού σώματος, που

αποκτούν με μέριμνα της υπηρεσίας εξειδίκευση, αναλαμβάνουν υποχρέωση παραμονής στις Ε.Δ. για πέντε έτη», στην παρ. 11, ότι: «Ο χρόνος φοίτησης στα Α.Σ.Ε.Ι. και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) υπολογίζεται από την εγγραφή του μαθητή στη δύναμη της Σχολής μέχρι την ονομασία του ως Ανθυπολοχαγού, Σημαιοφόρου ή Ανθυποσημηναγού (...)), στην παρ. 12, ότι: «Ο χρόνος εκπαίδευσης ή φοίτησης, σύμφωνα με τις παραπάνω παραγράφους, υπολογίζεται από την έναρξη μέχρι τη λήξη της εκπαίδευσης ή φοίτησης. Στο χρόνο αυτό συνυπολογίζονται και οι προβλεπόμενες κατά το διάστημα αυτό διακοπές», στην παρ. 14, ότι : «Σε όλες τις περιπτώσεις ο μήνας υπολογίζεται ότι έχει τριάντα ημέρες» και, στην παρ. 15, ότι: «Οι υποχρεώσεις που ορίζονται στις παραγράφους 3 έως και 8 υπολογίζονται μετά τη λήξη της εκπαίδευσης που δημιούργησε την υποχρέωση και προστίθενται στην αρχική υποχρέωση των παραγράφων 1 και 2. Ο χρόνος εκπαίδευσης δεν προσμετράται για τη συμπλήρωση της αναλαμβανόμενης υποχρέωσης». Περαιτέρω, στο άρθρο 33 του ν.3883/2010 «Υπηρεσιακή εξέλιξη και ιεραρχία των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων - Θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας και συναφείς διατάξεις» (Α' 167), το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 91 παρ. 1 του νόμου αυτού ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (24.9.2010), ορίζεται ότι : «1. Όσοι εξέρχονται από το στράτευμα λόγω παραίτησης (...) υποχρεούνται να καταβάλουν υπέρ του Δημοσίου αποζημίωση ίση με το γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού επί τους υπολειπόμενους μήνες υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα, έτσι όπως αυτή καθορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 64 του

ν.δ. 1400/1973 (ΦΕΚ 114/Α'). (...) Η αποζημίωση (...) καταλογίζεται και βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο από τις κείμενες διατάξεις».

**III.** Από τις προεκτεθείσες διατάξεις προκύπτει ότι όλοι αδιακρίτως οι αξιωματικοί που αποφοιτούν από τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.) και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) και αναλαμβάνουν, από την ονομασία τους ως Ανθυπολοχαγών, Σημαιοφόρων ή Ανθυποσημηναγών, υποχρέωση παραμονής στις Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.), δύνανται πλέον (σε αντίθεση με όσα ίσχυαν βάσει των προγενεστέρων ρυθμίσεων της παραγράφου 17 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973), να παραιτηθούν, πριν συμπληρώσουν το χρόνο υποχρεωτικής παραμονής τους σε αυτές. Στην περίπτωση όμως αυτή υποχρεούνται να καταβάλουν υπέρ του Δημοσίου αποζημίωση ίση με το γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού επί τους υπολειπόμενους μήνες υποχρεωτικής παραμονής στο στράτευμα. Ειδικότερα, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, οι αξιωματικοί αναλαμβάνουν αρχικά υποχρέωση παραμονής στις ένοπλες δυνάμεις για χρόνο διπλάσιο από εκείνον της φοίτησής τους στις ανωτέρω σχολές (αντί του τριπλάσιου που όριζαν οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973 πριν από την αντικατάστασή τους με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3257/2004), ενώ για τους αξιωματικούς του υγειονομικού σώματος, που εξειδικεύονται με μέριμνα της υπηρεσίας τους, εξακολουθεί να ισχύει η προβλεπόμενη από τις προγενέστερες ρυθμίσεις πρόσθετη υποχρέωση παραμονής στις ένοπλες δυνάμεις για πέντε (5) επιπλέον έτη.

**IV.** Περαιτέρω, όμως, από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες

σύμφωνα με τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας, συνάγεται ότι ο χρόνος εξειδίκευσης των αξιωματικών-ιατρών δεν δύναται να θεωρηθεί ως χρόνος εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, στον πραγματικό χρόνο παραμονής τους πρέπει να προσμετρηθεί και ο χρόνος εξειδίκευσης αυτών, αφού συνιστά χρόνο πραγματικής υπηρεσίας και όχι εκπαίδευσης, σε αντίθεση με τις λοιπές περιπτώσεις του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως ισχύει (αποστολή για εκπαίδευση στο εξωτερικό, φοίτηση σε ΑΕΙ ημεδαπής, εκπαιδευτική άδεια στο εξωτερικό ή εσωτερικό). Συνεπώς, η ρύθμιση του εδαφ. β' της παρ. 15 του προαναφερόμενου άρθρου 64, σύμφωνα με την οποία «ο χρόνος εκπαίδευσης δεν προσμετρείται για τη συμπλήρωση της αναλαμβανόμενης υποχρέωσης», αναφέρεται στο χρόνο που διανύεται σε αμιγώς εκπαιδευτικές δραστηριότητες και όχι στο χρόνο απόκτησης της ειδικότητας, ο οποίος, συνακόλουθα, πρέπει να προσμετρείται για τον υπολογισμό του πραγματικού χρόνου παραμονής στο στράτευμα. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι υπό το προϋσχύσαν νομοθετικό καθεστώς (βλ. παρ. 12 και 7 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το ν. 3257/2004), η αποστολή για εκπαίδευση στο εξωτερικό, η φοίτηση σε ΑΕΙ ημεδαπής και η εκπαιδευτική άδεια στο εξωτερικό ή εσωτερικό ορίζονταν ρητά ως χρόνος εκπαίδευσης, στον οποίο δεν περιλαμβανόταν ο χρόνος εξειδίκευσης. ο οποίος, αντιθέτως, έπρεπε να προσμετρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τη συμπλήρωση της αναλαμβανόμενης υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα. Δεν θα ήταν, συνεπώς, νοητό να θεωρηθεί ότι στις προθέσεις του νεότερου νομοθέτη του άρθρου 1 του ν. 3257/2004, με τις διατάξεις του οποίου επιδιώχθηκε, όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση, ο εκσυγχρονισμός

του προηγούμενου νομικού πλαισίου και η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τις συμβατικές δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας με την κύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (ν. 1426/1984), ήταν να παύσει να θεωρείται ο χρόνος αυτός (εξειδίκευσης) ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, παρά το γεγονός ότι κατά τον χρόνο αυτό αυτοί συνεχίζουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους υπό την ως άνω ιδιότητά τους σε νοσηλευτικά ιδρύματα. Διαφορετική ερμηνεία, άλλωστε, θα διατάρασσε την ισορροπία μεταξύ του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη δημόσιου σκοπού, που είναι η ανάγκη των ενόπλων δυνάμεων να παραμένουν τα στελέχη τους κατά το δυνατό μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στις τάξεις τους, και του δικαιώματος των στρατιωτικών γιατρών για ελεύθερη επιλογή, άσκηση και αλλαγή επαγγέλματος, αφού θα τους υποχρέωνε να παραμείνουν στο στράτευμα πέρα από το ήμισυ του επαγγελματικού τους βίου και θα βρισκόταν έτσι σε αντίθεση με τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας (Ολ. Ε.Σ. 2475, 3230/2011, 2323, 2648/2013, όπου και ειδικότερη γνώμη και μειοψηφία).

V. Εξ άλλου, οι προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως ισχύουν, δεν τελούν σε αντίθεση με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 22 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, ούτε με τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 της Ε.Σ.Δ.Α. και του άρθρου 1 παρ. 2 του κυρωθέντος με το πρώτο άρθρο του ν. 1426/1984 Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Ειδικότερα, όπως παγίως κρίνεται από το Δικαστήριο τούτο, με τις ανωτέρω ρυθμίσεις δεν θίγεται ο πυρήνας της επαγγελματικής ελευθερίας των αξιωματικών, ούτε του δικαιώματός τους προς εργασία, αφού αυτές δεν εξικνούνται μέχρι την απαγόρευση αποχώρησης από το στράτευμα, όπως ίσχυε

υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, με το οποίο απαγορευόταν η παραίτηση του αξιωματικού πριν από την εκπλήρωση του ανειλημμένου χρόνου παραμονής. Περαιτέρω, τόσο η πρόβλεψη υποχρεωτικής παραμονής στο στράτευμα για εύλογο χρονικό διάστημα, όσο και η καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης των τελούντων σε ειδική σχέση εξουσίασης αξιωματικών, δεν πλήττει την αρνητική όψη του δικαιώματος για εργασία και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιβάλλουσα μορφή αναγκαστικής εργασίας. Και τούτο, διότι όποιος επιλέγει το επάγγελμα του στρατιωτικού γνωρίζει εκ των προτέρων το εύρος των υποχρεώσεων που η εργασία αυτή συνεπάγεται, η συγκεκριμένη δε υποχρέωση συνιστά εύλογο περιορισμό ατομικού δικαιώματος, ενόψει και του προβλεπόμενου χρόνου παραμονής (μετά την αντικατάσταση της παραγράφου 1 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973 με το άρθρο 1 του ν. 3257/2004), ενώ δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος, που συνίσταται στη διασφάλιση επαρκούς στελέχωσης των ενόπλων δυνάμεων για μια κατάλληλη περίοδο σε σχέση με τις ανάγκες τους. Η υποχρέωση δε παραμονής στο στράτευμα για ορισμένο χρονικό διάστημα και η επιβολή, σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης, της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης, η οποία θα καλύπτει τα έξοδα διατροφής, διαμονής, ένδυσης και εκπαίδευσης που είχε αναλάβει το Δημόσιο, ενώ συγχρόνως του χορηγούσε μισθό και προνόμια κοινωνικής ασφάλισης, δικαιολογείται από τον προαναφερόμενο επιδιωκόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος και τελεί σε σχέση αναλογίας με τα προνόμια που συνδέονται με το επάγγελμα του αξιωματικού (ΕΔΔΑ Χίτος κατά Ελλάδος απόφ. της 12.5.2015, σκ. 94 και 100, Ολομ. Ελ. Συν. 7408/2015,



1815,503/2014, 4936,4686,3301,2323/2013, V Τμήμα Ελ. Συν. 3843/2014, 2542/2013, 3485/2012, 969/2011, 1635/2011, 1627/2011, 1626/2011, 1274/2010, 1634/2010, 175/2009, 3572/2008, 2228/2008 κ.ά.). Συναφώς, επίσης, οι αξιωματικοί του Υγειονομικού Σώματος δεν τίθενται σε άνιση και δυσμενέστερη θέση σε σχέση με τους λοιπούς αξιωματικούς λόγω της πρόβλεψης επιπλέον πέντε ετών υποχρεωτικής παραμονής τους στο στράτευμα, καθόσον αυτοί με την απόκτηση της ιατρικής ειδικότητας λαμβάνουν επιπλέον ειδίκευση με μέριμνα της υπηρεσίας, αποκτώντας περισσότερα προσόντα σε σχέση με τους λοιπούς αξιωματικούς και επιβαρύνοντας το Δημόσιο με επιπλέον δαπάνες (Ελ. Συν. Ολομ. 503/2014, V Τμ. 11/2015).

**VI.** Περαιτέρω, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 33 του ν. 3883/2010, με την οποία τροποποιήθηκε η παρ. 16 του άρθρου 64 του ν.δ. 1400/1973, όσοι εξέρχονται, από 24.09.2010, από το στράτευμα λόγω παραίτησης ή απόταξης καταβάλλουν πλέον υπέρ του Δημοσίου αποζημίωση ίση με το γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού (αντί του βασικού μισθού του κατεχόμενου βαθμού που προέβλεπε η προϊσχύουσα ρύθμιση) επί τους υπολειπόμενους μήνες υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα. Με τις ανωτέρω ρυθμίσεις επιδιώκεται η αποζημίωση του Δημοσίου για τις δαπάνες, στις οποίες υποβλήθηκε για την εκπαίδευση των αποχωρούντων στρατιωτικών και τις συνακόλουθες με αυτές δαπάνες στέγασης, διατροφής και ένδυσης αυτών καθώς και συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων των στρατιωτικών σχολών, αφού δεν μπορεί πλέον μετά την εκπαίδευση ή την ειδίκευση να

επωφεληθεί από τις υπηρεσίες τους. Το ύψος δε της ανωτέρω αποζημίωσης καθορίζεται με γενικό και αντικειμενικό τρόπο αφενός βάσει των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου από τον πρόωρα και αιφνιδιαστικά αποχωρούντα στρατιωτικό βαθμού και αφετέρου με βάση τους υπολειπόμενους μήνες υποχρεωτικής παραμονής του στο στράτευμα, κατά τους οποίους το Δημόσιο θα αναγκασθεί να τον αντικαταστήσει με άλλο επαγγελματία αντίστοιχης εκπαίδευσης και εμπειρίας, χωρίς μάλιστα να δύναται να προγραμματίσει εκ των προτέρων αυτή την αντικατάσταση. Δεν καθορίζεται όμως η ως άνω αποζημίωση κατ' αμάχητο τεκμήριο, καθόσον δεν εμποδίζεται ο αξιωματικός να αμφισβητήσει το ύψος της ζημίας που υπέστη το Δημόσιο από την πρόωρη αποχώρησή του. Ως εκ τούτου ο κατά τον τρόπο αυτό προσδιορισμός της ζημίας του Ελληνικού Δημοσίου δεν αποσκοπεί στο να το καταστήσει πλουσιότερο σε βάρος της περιουσίας του πρόωρα αποχωρήσαντος αξιωματικού και για το λόγο αυτό δεν παραβιάζεται το προστατευόμενο από το άρθρο 1 παρ. 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.) περιουσιακό δικαίωμα του τελευταίου, το οποίο, σε κάθε περίπτωση, δύναται να περιορίζεται από τον εθνικό νομοθέτη για λόγους δημοσίου συμφέροντος και στο βαθμό που, ενόψει της αρχής της αναλογικότητας, τηρείται μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δημόσιου συμφέροντος και της απαίτησης σεβασμού της περιουσίας του προσώπου (βλ. ΕΔΔΑ, *Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας*, απόφαση της 23.9.1982, σκ. 69, *Sud Parisienne de Construction κατά Γαλλίας*, σκ. 41, *Αποστολάκης κατά Ελλάδας*, σκ. 37). Επομένως, η ανωτέρω αποζημίωση έχει

αποκαταστατικό χαρακτήρα, δεν συνιστά κύρωση και δεν αντίκειται στη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας.

Εξ άλλου, η ρύθμιση αυτή, σύμφωνα με την οποία ως βάση υπολογισμού της αποζημίωσης λαμβάνεται το σύνολο των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού των εξερχομένων από το στράτευμα, αν και επαχθέστερη από την προηγούμενη, δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό της αποκατάστασης της ζημίας του δημοσίου λόγω της πρόωρης αποχώρησης αξιωματικών, η οποία, υπό το προηγούμενο καθεστώς που λάμβανε ως βάση υπολογισμού μόνο το βασικό μισθό του κατεχόμενου βαθμού του αποχωρούντος, δεν μπορούσε να επιτευχθεί, λαμβανομένου υπόψη του μικρού σχετικά ποσοστού επί του συνόλου των πραγματικών αποδοχών, στο οποίο αντιστοιχεί ο βασικός μισθός (V Τμήμα Ελ. Συν. 3493, 2647, 2017/2014). Κατά τη γνώμη, όμως, της Συμβούλου Βασιλικής Σοφianού, με την οποία συντάχθηκε και η Πάρεδρος Χριστίνα Κούνα, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 33 του ν. 3883/2010 για τον υπολογισμό της αποζημίωσης που καταβάλλεται στο Δημόσιο από το στρατιωτικό που αποχωρεί πρόωρα από την υπηρεσία του λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των προβλεπόμενων από το νόμο ελάχιστων κοινών αποδοχών (βασικός μισθός και επιδόματα) για κάθε αξιωματικό που κατέχει τον ίδιο βαθμό με τον αποχωρήσαντα, μειωμένες κατά τις νόμιμες κρατήσεις. Δεν λαμβάνονται δε υπόψη για τον υπολογισμό της καταβλητέας αποζημίωσης παροχές εξαρτώμενες από ιδιαίτερα προσωπικά στοιχεία ή περιστατικά (χρόνος υπηρεσίας, οικογενειακή κατάσταση κ.λ.π.) που δικαιολογούν, κατά το νόμο, την καταβολή τους σε ορισμένες μόνο κατηγορίες όσων κατέχουν κάποιο

βαθμό. Διαφορετική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 33 του ν. 3883/2010, σύμφωνα με την οποία για τον υπολογισμό της καταβλητέας αποζημίωσης ληπτέο υπόψη είναι το σύνολο των αποδοχών που ελάμβανε ο αξιωματικός που αποχωρεί πρόωρα από το στράτευμα, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων που συνδέονται με ιδιαίτερα προσωπικά στοιχεία ή περιστατικά που συντρέχουν στο πρόσωπό του, θα οδηγούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενόψει του ύψους αυτών, σε διατάραξη της δίκαιης ισορροπίας που πρέπει να υπάρχει μεταξύ του ατομικού συμφέροντος του αποχωρούντος αξιωματικού και των συμφερόντων του συνόλου και θα αντέκειτο στην αρχή της αναλογικότητας. Άλλωστε οι ως άνω διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά, καθόσον με αυτές επιβάλλεται στο στρατιωτικό που αποχωρεί πρόωρα από την υπηρεσία του ένα οικονομικό βάρος, το οποίο πρέπει να είναι κοινό για όλους όσους κατέχουν ένα βαθμό και να μην εξαρτάται από ιδιαίτερες προσωπικές περιστάσεις (πρβλ. Ολ. ΕΣ 360/1991, 2492/2015).

**VII.** Στην υπό κρίση υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο εκκαλόν εισήχθη στη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) το έτος 1996. Μετά την αποφοίτησή του ονομάστηκε Ανθυπολοχαγός Υγειονομικού Ιατρών (ΥΙ) την 15.10.2002 και ανέλαβε, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως ισχύει, αρχική υποχρέωση παραμονής στις τάξεις των ενόπλων δυνάμεων για χρόνο διπλάσιο του χρόνου φοίτησής του στη Σ.Σ.Α.Σ., δηλαδή για χρονικό διάστημα 12 ετών. Στη συνέχεια εξειδικεύτηκε, με μέριμνα της υπηρεσίας του, στην ειδικότητα της ... στο ... από 12.12.2005 έως 11.6.2006, στο ... από 12.6.2007 έως 12.7.2008 και στο ... από 2.9.2008 έως

4.2.2011. Μετά την ολοκλήρωση της ως άνω εξειδίκευσης (7.2.2011), ο ανωτέρω ανέλαβε, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, πρόσθετη υποχρέωση παραμονής στο στράτευμα για 5 επιπλέον έτη και συνολική υποχρέωση παραμονής για 17 έτη. Με το από ..2013 π.δ/μα (Γ' ...2013) τέθηκε μετά από αίτησή του σε αποστρατεία και στις .....2013 διαγράφηκε από τα εν ενεργεία στελέχη του Στρατού Ξηράς. Κατόπιν τούτων καταλογίστηκε σε βάρος του με την προσβαλλόμενη πράξη του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού το ποσό των 179.048,90 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών (βασικός μισθός και επιδόματα) του κατεχόμενου βαθμού κατά το χρόνο εξόδου του από την ενεργό υπηρεσία, επί τον υπολειπόμενο, κατά τους υπολογισμούς του Στρατού, χρόνο υποχρεωτικής παραμονής του σ' αυτήν, ανερχόμενο σε 11 έτη, 8 μήνες και 5 ημέρες. Σύμφωνα δε με το ..../22.5.2013 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης ... του Γ.Ε.Σ., για τον υπολογισμό του πραγματικού χρόνου παραμονής του εκκαλούντος στις ένοπλες δυνάμεις, που καθορίστηκε σε 5 έτη, 3 μήνες και 25 ημέρες, ελήφθησαν υπόψη τα χρονικά διαστήματα από 15.10.2002 έως 11.12.2005 και από 8.2.2011 έως 7.4.2013, ενώ δεν προσμετρήθηκε ο χρόνος που διανύθηκε για την απόκτηση της ιατρικής του ειδικότητας.

**VIII.** Ήδη με την κρινόμενη έφεση ο εκκαλών βάλλει κατά της ανωτέρω καταλογιστικής πράξης και ζητεί την ακύρωση ή άλλως τη μεταρρύθμισή της, προβάλλοντας ότι οι διατάξεις του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως αντικαταστάθηκαν και ισχύουν, κατ' επίκληση των οποίων αυτή εκδόθηκε, παραβιάζουν το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής και

άσκησης επαγγέλματος των αξιωματικών, περαιτέρω δε συνιστά αναγκαστική εργασία, αφού τους εξαναγκάζει σε άσκηση επαγγέλματος που δεν επιθυμούν και, συνεπώς, αντίκεινται στις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, σύμφωνα με τις οποίες κάθε πρόσωπο θα πρέπει να έχει δυνατότητα να κερδίζει τη ζωή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα, στις διατάξεις των άρθρων 5 και 15 παρ. 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απαγορεύουν την αναγκαστική εργασία και κατοχυρώνουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα που επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα και στο άρθρο 23 παρ. 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την ελεύθερη επιλογή απασχόλησης. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην πέμπτη σκέψη της παρούσας, τόσο η πρόβλεψη υποχρεωτικής παραμονής στο στράτευμα για εύλογο χρόνο, όσο και η καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης των αξιωματικών για την αποκατάσταση των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε το Δημόσιο για να τους εκπαιδεύσει, αποτελούν θεμιτό περιορισμό του δικαιώματός τους για ελεύθερη επιλογή, άσκηση και αλλαγή επαγγέλματος και δεν πλήτουν την αρνητική όψη του δικαιώματος για εργασία, αφού δεν μπορεί να χαρακτηρισθούν ως επιβάλλουσες μορφή αναγκαστικής εργασίας.

Ομοίως αβάσιμος και απορριπτέος είναι ο προβαλλόμενος λόγος ότι η υποχρέωση παραμονής του στο στράτευμα πέραν των 15 ετών θέτει ζήτημα παράβασης της δέσμευσης της Ελληνικής Κυβέρνησης ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού

Κοινωνικού Χάρτη, για 15ετή, κατ' ανώτατο όριο, υποχρέωση παραμονής των επαγγελματιών στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων, καθόσον η επικαλούμενη δέσμευση δεν έχει αποτυπωθεί σε νομοθετικό κείμενο και, ως εκ τούτου, δεν έχει άμεση κανονιστική ισχύ.

Εξ άλλου, αβάσιμος και απορριπτέος είναι και ο προβαλλόμενος λόγος περί παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, που διατυπώνεται στα άρθρα 4 του Συντάγματος, 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 2 και 7 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, των αξιωματικών Υγειονομικού Ιατρών έναντι των αξιωματικών των λοιπών Σωμάτων και Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, εξαιτίας της πρόβλεψης υποχρέωσης των πρώτων να παραμείνουν, λόγω απόκτησης ειδικότητας, για 5 επιπλέον χρόνια από τη συμπλήρωση του ελάχιστου χρόνου υποχρεωτικής παραμονής τους στο Στρατό, καθόσον καμιά διάταξη της κείμενης νομοθεσίας δεν επιβάλλει ως υποχρεωτική την ειδίκευση των αξιωματικών Υγειονομικού Ιατρών, ενώ, σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για διακριτές μεταξύ τους κατηγορίες αξιωματικών που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες, δεδομένου ότι μόνον οι αξιωματικοί υγειονομικού ιατροί ειδικεύονται με μέριμνα και έξοδα της υπηρεσίας τους και έχουν περαιτέρω τη δυνατότητα να ασκούν και ιδιωτικά το ιατρικό επάγγελμα (ΕΔΔΑ Λαζαρίδης κατά Ελλάδος, σκ. 22, V Τμήμα Ελ. Συν. 11/2015 1626,1268/2011, 30, 1274/2010, 3572/2009).

Επίσης, αβασίμως προβάλλεται ότι η πρόβλεψη της εν λόγω πρόσθετης υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα, λόγω απόκτησης ιατρικής ειδικότητας, αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας. Και τούτο διότι η

πρόβλεψη αυτή είναι πρόσφορη και αναγκαία για την εξυπηρέτηση του υπηρετούμενου δημοσίου συμφέροντος που συνίσταται στη διασφάλιση επαρκούς στελέχωσης των στρατιωτικών νοσηλευτικών ιδρυμάτων και των μονάδων παροχής υγείας με ειδικευμένους ιατρούς για μια επαρκή σε σχέση με τις ανάγκες του περιόδου, ενώ τελεί σε σχέση αναλογίας προς το σκοπό αυτό, λαμβανομένων υπόψη και των προνομίων που συνδέονται με το επάγγελμα του στρατιωτικού ιατρού (ΕΔΔΑ Χίτος κατά Ελλάδα, απόφ. της 12.5.2015, σκ. 98-100).

Εξ άλλου, απορριπτέος ως αβάσιμος είναι, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην έκτη σκέψη, ο προβαλλόμενος λόγος ότι η νεότερη διάταξη του άρθρου 33 του ν. 3883/2010, σύμφωνα με την οποία για τον υπολογισμό της καταβλητέας στο δημόσιο αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του βαθμού που κατείχε ο αποχωρήσας, αντί του βασικού μισθού του κατεχόμενου βαθμού που προέβλεπε η προϊσχύουσα ρύθμιση (άρθρο 64 παρ. 16 του ν/τος 1400/1973, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3257/2004), αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας. Κατά τη γνώμη, όμως, της Συμβούλου Βασιλικής Σοφιανού, στην οποία προσχώρησε και η Πάρεδρος Χριστίνα Κούνα, κατ' ορθή και σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 33 του ν. 3883/2010, για τον υπολογισμό της καταβλητέας αποζημίωσης έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι προβλεπόμενες από το νόμο ελάχιστες κοινές αποδοχές (βασικός μισθός και επιδόματα) για κάθε αξιωματικό που κατέχει τον ίδιο βαθμό με τον αποχωρήσαντα, δηλαδή το βαθμό του Λοχαγού, μειωμένες κατά τις νόμιμες κρατήσεις. Ειδικότερα δε,



ελάχιστες κοινές αποδοχές για κάθε Λοχαγό κατά το χρόνο αποχώρησης (8.4.2013) του εκκαλούντος από τις ένοπλες δυνάμεις ήταν ο βασικός μισθός (άρθρο 50 ν. 3205/2003), το επίδομα εξομάλυνσης μισθολογικών διαφορών (άρθρ. 51 παρ. 3 ν. 3205/2003, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 31β της υποπαρ. Γ1 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012), το επίδομα ειδικής απασχόλησης (άρθρ. 51 παρ. 4 ν. 3205/2003, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 31β της υποπαρ. Γ1 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012), το επίδομα θέσης αυξημένης ευθύνης Λοχαγού -Υπολοχαγού - Ανθυπολοχαγού (άρθρ. 51 παρ. 5 ν. 3205/2003, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 31β της υποπαρ. Γ1 του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012) και το επίδομα ειδικών συνθηκών (άρθρ. 51 παρ. 10 ν. 3205/2003, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 32 της υποπαρ. Γ1 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012), ενώ δεν περιλαμβάνεται στις αποδοχές αυτές το επίδομα χρόνου υπηρεσίας (άρθρο 51 παρ. 1 ν. 3205/2003), το οποίο ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό της επίδικης αποζημίωσης (βλ. την από 5.6.2013 βεβαίωση αποδοχών του Οικονομικού και Λογιστικού Κέντρου Στρατού). Πλην, όμως, η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

Περαιτέρω, με την υπό κρίση έφεση προβάλλεται ότι ο επίδικος καταλογισμός αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, διότι το ποσό της αποζημίωσης που οφείλει να καταβάλει ο εκκαλών και καταλογίστηκε σε βάρος του με την προσβαλλόμενη πράξη (179.048,90 ευρώ) δεν τελεί σε εύλογη σχέση με τη ζημία που υπέστη το Δημόσιο από την πρόωγη αποχώρησή του από το σώμα, αφού το κόστος εκπαίδευσης ενός αξιωματικού - υγειονομικού, σύμφωνα με έγγραφο της ΣΣΑΣ, ανέρχεται σε 33.000 ευρώ. Ο ως άνω ισχυρισμός του εκκαλούντος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι ο

εκκαλών δεν προσκομίζει το επικαλούμενο έγγραφο, ενώ, σε κάθε περίπτωση, στην έννοια της καταβλητέας αποζημίωσης σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης αξιωματικού, περιλαμβάνονται όχι μόνον οι δαπάνες, στις οποίες υποβλήθηκε το Δημόσιο για την εκπαίδευση, ενδιαίτηση και ένδυση του προώρως αποχωρούντος, αλλά και οι δαπάνες, στις οποίες θα υποβληθεί, προκειμένου να αντικαταστήσει με άλλον επαγγελματία ανάλογης εκπαίδευσης και εμπειρίας τον προώρως αποχωρήσαντα σε βάρος του προγραμματισμού των Ε.Δ.. Μειοψήφησε η εισηγήτρια της υπόθεσης Σύμβουλος Βασιλική Σοφιανού, με τη γνώμη της οποίας συντάχθηκε και η Πάρεδρος Χριστίνα Κούνα, η οποία διατύπωσε την εξής γνώμη: Η αποζημίωση που οφείλει να καταβάλει ο αξιωματικός σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησής του από τις ένοπλες δυνάμεις καθορίζεται με γενικό και αντικειμενικό τρόπο (“ίση με το γινόμενο των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού επί τους υπολειπόμενους μήνες υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα”), όχι όμως και κατ’ αμάχητο τεκμήριο, καθόσον δεν εμποδίζεται ο αξιωματικός να αμφισβητήσει, για λόγους που συντρέχουν ειδικά στο πρόσωπό του, το ύψος της ζημίας που υπέστη το Δημόσιο από την πρόωρη αποχώρησή του. Με την υπό κρίση έφεση ο εκκαλών προβάλλει ότι ο επίδικος καταλογισμός, ύψους 179.048,90 ευρώ, αντίκειται προς την αρχή της αναλογικότητας κατ’ άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος, καθόσον, δεν τελεί σε εύλογη σχέση με την πραγματική ζημία που υπέστη το Δημόσιο από την πρόωρη αποχώρησή του από τις ένοπλες δυνάμεις. Τούτο δε, διότι, κατά τους ισχυρισμούς του, η πραγματική ζημία του Δημοσίου από την πρόωρη αποχώρησή του, σύμφωνα με έγγραφο της ΣΣΑΣ, ανήλθε στο ποσό των 33.000

ευρώ. Ενόψει του ως άνω ισχυρισμού του εκκαλούντος σχετικά με το ύψος της πραγματικής ζημίας του Δημοσίου και ανεξαρτήτως της μη προσκόμισης του επικαλούμενου εγγράφου, το δικαστήριο οφείλει να ερευνήσει αν στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά την επιβολή του επίδικου διοικητικού μέτρου, τηρήθηκε μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ των περιουσιακών δικαιωμάτων του ανωτέρω και του δημόσιου συμφέροντος που υπηρετούν οι επίμαχες διατάξεις και, ειδικότερα, να σταθμίσει αφενός μεν την πραγματική ζημία του Δημοσίου, δηλαδή τα άμεσα και έμμεσα λειτουργικά κόστη της Σχολής ανά σπουδαστή, τις δαπάνες μισθοδοσίας και ασφάλισης του εκκαλούντος, σε συνάρτηση με το όφελος που απέκτησε το Δημόσιο από την υπηρεσία του ως ειδικευόμενου στην ... (κόστος μισθοδοσίας που θα κατέβαλε σε μη στρατιωτικό ιατρό), αφετέρου δε την αποτίμηση του οφέλους που απέκτησε ο εκκαλών (επαγγελματική ασφάλεια, μισθός, κοινωνική ασφάλιση, κτήση ειδικότητας σε συντομότερο χρόνο σε σχέση με τους μη στρατιωτικούς ιατρούς, που έχει ως αποτέλεσμα να του παρέχεται η δυνατότητα ταχύτερης παροχής ιατρικών υπηρεσιών σε σχέση με αυτούς, δημιουργία επαγγελματικής φήμης και πελατολογίου με χρήση των υποδομών του Δημοσίου), σε συνάρτηση και με την προσωπική και οικονομική του κατάσταση. Τα μεγέθη δε αυτά, που συνιστούν και τα πλέον πρόσφορα στοιχεία αφενός για την εύρεση έστω κατά προσέγγιση της ζημίας του Δημοσίου και αφετέρου για τη διάγνωση της τήρησης της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των περιουσιακών δικαιωμάτων του εκκαλούντος και του δημόσιου συμφέροντος, είναι μεν δυσχερές να προσδιορισθούν στο επίπεδο της γενικής και αφηρημένης νομοθετικής ρύθμισης, παραδοχή που δικαιολογεί την κατ' αρχήν συμβατότητα της

ρύθμισης του άρθρου 33 του ν.3883/2010 προς την αρχή της αναλογικότητας και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., δεν είναι όμως, κατά κοινή πείρα, ανέφικτο να προσδιορισθούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της τήρησης της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων του εκκαλούντος και του δημόσιου συμφέροντος. Στο πλαίσιο δε αυτό και λαμβανομένης υπόψη της αφηρημένης διατύπωσης της επίμαχης ρύθμισης, το Τμήμα πρέπει, ερμηνεύοντας το άρθρο 96 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υπό το φως των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 της Ε.Σ.Δ.Α. και της από αυτά απορρέουσας αρχής της ισότητας των όπλων, να διατάξει αποδείξεις επιρρίπτοντας σε κάθε διάδικο το βάρος να προσκομίσει τα στοιχεία που εμπίπτουν στη σφαίρα γνώσης εκάστου (πρβλ. ΕΔΔΑ αποφ. της 9.6.2005 Fadeyeva κατά Ρωσίας, παρ. 79, Aktas κατά Τουρκίας, παρ. 272). Δοθέντος δε ότι το Δημόσιο έχει ευχερή πρόσβαση στα στοιχεία που αφορούν στη ζημία του, πρέπει να διαταχθεί να προσκομιστούν, από τα αρμόδια όργανα, στοιχεία από τα οποία να προκύπτει το κόστος (άμεσο και έμμεσο) των μη χρηματικών παροχών που δαπανήθηκαν από το Δημόσιο κατά το χρόνο εκπαίδευσης του εκκαλούντος, οι μισθοί που του καταβλήθηκαν, καθώς και στοιχεία για το κόστος ασφάλισής του κατά τα έτη αυτά και για τα τυχόν διαφυγόντα κέρδη του Δημοσίου από την πρόωρη αποχώρησή του από τις ένοπλες δυνάμεις. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν εκράτησε.

Τέλος, με την υπό κρίση έφεση προβάλλεται ότι μη νομίμως, κατά παράβαση της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας, δεν ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό της εκπληρωθείσας πραγματικής υπηρεσίας του

εκκαλούντος στις ένοπλες δυνάμεις, ο χρόνος που διανύθηκε για την απόκτηση της ιατρικής ειδικότητάς του, από 12.12.2005 έως 7.2.2011. Ο ισχυρισμός αυτός είναι βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός καθόσον, όπως εκτέθηκε στην τέταρτη σκέψη της παρούσας, το χρονικό διάστημα για την απόκτηση της ιατρικής ειδικότητας αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας και προσμετράται για τον υπολογισμό του συνολικού χρόνου της εκπληρωθείσας πραγματικής υπηρεσίας. Δεδομένου δε ότι ο εκκαλών είχε αναλάβει συνολική υποχρέωση παραμονής στο στράτευμα 17 ετών, μετά το συνυπολογισμό στο χρόνο πραγματικής υπηρεσίας του και του προαναφερόμενου χρόνου εξειδίκευσής του στην ..., αυτός παρέμεινε στο στράτευμα συνολικά για χρονικό διάστημα 10 ετών, 5 μηνών και 22 ημερών και υπολείπεται του συνολικού ως άνω χρόνου υποχρεωτικής παραμονής κατά 6 έτη, 6 μήνες και 8 ημέρες (78 μήνες και 8 ημέρες). Επομένως το καταλογιστέο σε βάρος του εκκαλούντος ποσό αντιστοιχεί στο γινόμενο των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού κατά την έξοδό του από την ενεργό υπηρεσία επί το ως άνω υπολειπόμενο χρονικό διάστημα υποχρεωτικής παραμονής του σ' αυτήν, δηλαδή στο ποσό των 99.977,84 ευρώ [(1.277,40 ευρώ εκκαθαρισμένες πραγματικές αποδοχές του κατεχόμενου βαθμού X 78 υπολειπόμενους μήνες =) 99.637,20 + 340,64 ευρώ (1.277,40 ευρώ X 8/30)], στο οποίο και πρέπει να περιορισθεί το ποσό του καταλογισμού, κατά μερική παραδοχή της έφεσής του.

**ΙΧ.** Κατ' ακολουθία αυτών, πρέπει η ένδικη έφεση να γίνει εν μέρει δεκτή, να μεταρρυθμιστεί η ...14.10.2013 καταλογιστική πράξη του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (Διεύθυνση ...), να περιορισθεί ο επιβληθείς

σε βάρος του εκκαλούντος καταλογισμός στο ποσό των ενενήντα εννέα χιλιάδων εννιακοσίων εβδομήντα επτά ευρώ και ογδόντα τεσσάρων λεπτών (99.977,84), να διαταχθεί η επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα (άρθρο 73 παρ. 4 εδ. α΄ του ν. 4129/2013, Α΄ 52) και να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, σύμφωνα με το άρθρο 275 παρ. 1 εδ. γ΄ του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως το τελευταίο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 παράγραφος 2 του ν. 3472/2006 (Α΄ 135).

**Για τους λόγους αυτούς**

Δέχεται εν μέρει την κρινόμενη έφεση.

Μεταρρυθμίζει τη ...14.10.2013 καταλογιστική πράξη του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (Διεύθυνση ...) και περιορίζει το σε βάρος του εκκαλούντος ποσό καταλογισμού σε ενενήντα εννέα χιλιάδες εννιακόσια εβδομήντα επτά ευρώ και ογδόντα τέσσερα λεπτά (99.977,84).

Διατάσσει την επιστροφή στον εκκαλούντα του κατατεθέντος για την άσκησή της παραβόλου.

Συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 4 Δεκεμβρίου 2015 και 14 Απριλίου 2016.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**  
**ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ**  
**ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΟΦΙΑΝΟΥ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**  
**ΙΩΑΝΝΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του  
Δικαστηρίου στις 29 Ιουνίου 2017.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**

**ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**

**ΙΩΑΝΝΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ**